

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון תקב ♦ מוגדל ♦ פרקי אבות ו

שב"ק פ' נשא ♦ שבועות תשפ"ב

דברי אלוקים חיים
מרוך רבינו הגה"ק זיע"א

דברות קודש
כ"ק מרוך רבינו שליט"א

וידבר ה' אל משה לאמור, נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבותם למשפחותם.

ודיקדקו המפרשים במה שכתב הפסוק "גם הם" למה לא מנה את בני גרשון בתחילה ולמה מנה את בני קהת מקודם וכמ"ש לעיל בפרשת במדבר (ב, ב) והלא בני גרשון היה לו למנות בתחילה, כי גרשון הוא היה הבכור לאהרן הכהן, ורש"י שכתב לפרש מה שאמר "גם הם" כלומר שה' ציווה למשה למנות את בני גרשון גם הם וכמו שציווה למנות את בני קהת וכו', והא גופא קשיא למה מנה את קהת בתחילה, והנה במדרש כתב שבשביל זה מנה את קהת בתחילה, לומר שלפי שנמסר משא הארון אל קהת על כן מנאו תחילה לכבוד הארון, אבל הקשה על זה הכלי יקר, והיא גופא קשיא למה לא מסר משא הארון אל גרשון שהוא הבכור לכבודו ביתר שאת ועז מכיון שזה ממשפטי התורה לכבד את משפט הבכורה.

ולכך כתב הכלי יקר שרצה הקב"ה להראות שכבוד חכמים ינחלו, כדי ללמד את העם שיכבדו את לומדי התורה ולקרא לקדוש השם מוכבד לקדשו בכל דבר שבקדושה, ולכן מנה את קהת תחילה להודיע שזה הכבוד שקיבל קהת הוא רק משום שהוא נושא את הארון שהוא משא דבר ה' אשר איתו, ואילו היה נותן זה לגרשון שהוא הבכור שישא את הארון, הייתי אומר שזה הוא בשביל הוא הבכור ולכן מונאו מתחילה ולא הייתי תולה החשיבות משום שהוא היה נושא את הארון, ולכן מסר ה' אל קהת שהוא ישא את הארון שאין הוא הבכור, ולכן במונאו אותו תחילה ידעו הכל שהוא רק בשביל שהוא נושא את ארון התורה, וידעו הכל ליתן כבוד לתורה ולומדיה.

וגם כתב שלכך לא ניתן הארון אל הבכור שהוא גרשון אלא ניתן לקהת, להורות שכתר התורה הוא הפקר לכל, ולא יאמר הבכור שהוא ראוי לכתר התורה יותר מאחרים, אלא שהכל שוין בה, ולכך נאמר במשלי (ג, טו) שהתורה היא יקרה מפנינים דהיינו הכהן הגדול שנכנס לפני ולפנים, כי הכתר הכהונה שאין זוכה בה, כי אם מי שהוא מזרע אהרן אבל כתר התורה היא הפקר לכל והכל יכולים לזכות אליו וגם הוא יקרה מכתר המלוכה שנקרא פנינים, שזה אין זוכה בה כי אם מזרע דוד אבל לכתר תורה הכל זוכין ועוד דלכן לא ניתן משא הארון אל גרשון שהוא הבכור שלא תזוח דעתו עליו ביותר, שהוא גם בכור וגם הוא נושא ארון ה' וגם הוסיף לכתוב שהטעם שניתן ארון ה' בידי קהת שמהם יצאו משה ואהרן מקבלי התורה (עכ"ל בתוס' ביאור).

והנה הקריאה של פרשת נשא קורין אותה כמעט בכל השנים בשבת שלאחר שבועות ויש בה קע"ו פסוקים וזה הפרשה הכי ארוכה בתורה, וכתבו הספרים הקדושים שבא לרמז שיש בכל שנה אחרי חג השבועות שהוא זמן מתן תורתנו הק' להוסיף עוד ועוד בלימוד התורה הק' שקיבלנו אותה בחג השבועות ולהוסיף לחדש בה והפוך בה דכולה בה.

ויש גם לציין דבר פלא שכמו שהפרשה הזו הוא הארוכה שבכל הפרשיות שבתורה ויש בה קע"ו פסוקים, כמו כן הפרק הגדול ביותר בספר תהילים הוא פרק קי"ט, שהוא מתחלת מאשרי תמימי דרך וגו' ויש בה גם כן קע"ו פסוקים, וכן המסכת הגדולה ביותר בהש"ס הוא מס' בבא בתרא שיש בה קע"ו דפים שהוא המסכת הארוכה ביותר בשש"ס.

נשא את ראש בני גרשון

אנו מוצאים הבדל בולט בהתייחסות המקרא אל משפחת מררי לעומת שאר משפחות הלוים. התורה נוקטת בביטוי של חשיבות וכבוד: "נשא את ראש בני גרשון" וכן בנוגע לקהת, מה שאין כן בהגיע תורם של בני משפחת מררי נאמר: "תפקוד אותם" ללא כל התייחסות מיוחדת.

דברים ברוח זו מובאים גם במדרש הטוען כי ל'קהת' חלקו כבוד על חשיבות תפקידו בנשיאת ארון העדות, וגרשון כובד בגלל היותו בכור, מה שאין כן בני מררי, שאביהם היה אדם פשוט ועבודתם לא הייתה אלא בנשיאת הקרשים וכיוצא בזה בלבד.

ואפ"ל כי אין בכוונת המקרא להוריד ממעלתם של בני מררי, כי אם להפך, בפסוק רמחה מעלתם המיוחדת.

שבני קהת וגרשון סימלו את ניצול הכישרונות לעבודת המשכן ואילו במררי ניכרה קבלת העול וההתבטלות לקב"ה כפי שנרמז בשם "מררי" – מלשון מרירות והתבטלות.

זוהי הסיבה שדוקא בנוגע לבני גרשון וקהת השתמשה התורה בביטוי של נשיאת ראש כי הם היו זקוקים להגבהה ורוממות בעבודתם, אולם בנוגע לבני מררי, שעיקר עניינם היה הביטול והפשטות, לא מחזרת נשיאת הראש והדבר מבליט עוד יותר את מעלתם הגדולה.

(סעודת ראש חודש סיון תשפ"א)

בכמה קהילות קדושות בישראל, היו מכנים את השבת הזו, שבת שקודם חג השבועות, בתואר "שבת כלה", ובו העם היה מתאסף בבתי הכנסיות ובתי המדרשות, והיו שומעים דברי תורה ומוסר מפי גדולי הרבנים.

מה פשרו של הכינוי שבת כלה? בגמרא מצינו, כי הימים בהם היו מתאספים לשמוע דרשות דברי תורה לפני המועדים, היו קרויים "יומא דכלה", עד שגם חודשי אלול ואדר, הסמוכים למועדי הסוכות והפסח, היו קרויים "ירחי כלה".

יום הדרשה היה קרוי "יומא דכלה", על שם הדרשה הקרויה "כלה". כך מתבאר ממשום של דברי רבותינו הראשונים.

נמצא איפוא, כי על שם הדרשה אליה היו מתאספים בשבת זו שקודם החג, היו קוראים לשבת זו "שבת כלה".

אך זאת מצאנו עוד, כי באופן מיוחד התכנתה שבת זו שלפני חג השבועות בתואר "שבת כלה", על שם קבלת התורה ומעמד מתן תורה, הקרויה בלשון חז"ל יום חתונתו, ומעמד הר סיני כמעמד חופה ונישואין של חתן וכלה, עד שאמרו חז"ל על הפסוק "ה' מסיני בא", כי ה' בא לקראתם של ישראל שהתייצבו בתחתית ההר, כמו חתן היוצא להקביל את פני הכלה, וכך הוא לשון הפייטן במוסף לחג השבועות "עליונים ששו וחתוננים עלו בקבלת תורה מסיני, תואר כלה מאוד נתעלה בקבלת יום זה עשרת הדברים". על שם זה קוראים לשבת זו שקודם יום מתן תורה, בתואר "שבת כלה", על שם מתן תורה שבו התעלינו לתואר "כלה". וכן אנשי ירושלים, היו קורין שבת זו "שבת אופרויף", שהרי יום חתונתו זה מתן תורה.

כך גם מצאנו מנהגים בעדות רבות בישראל, שביום חג השבועות לפני קריאת התורה, קוראים מעין שטר כתובה ותנאים על מתן תורה, כפי שנהגים כן בקישור נישואין, ויש קהילות שנהגו במנהג זה בשבת שקודם חג השבועות.

(שבת במדבר תשפ"א בביהמ"ד אליהו הנביא)

אולם כתבו בשם הגר"א מוילנא זי"ע שאין מדויק כל כך, כי האמת הוא שמסכת ברכות הוא הגמרא הארוכה שבש"ס, מכיון שאין במסכת ברכות הרבה תוס', ולכן הגמרא בעצמה הוא הארוכה מכל מסכתות הש"ס, אבל בדפים בבא בתרא הוא הארוכה משום שיש בה הרבה דברי התוס' לפרש את הגמרא ולכן הוא הארוכה בדפים, (אבל בגוף הגמרא אין הוא הארוכה ביותר וד"ק).

ובדרך רמז נראה לומר שהפרשה שלנו מרמז על הגלות האחרון שאנו נמצאים בה שאנו בבחינת "בני גרשון" מלשון גירושין שאנו מגורשים מארצנו הק' ומבית חיינו, שהוא בית המקדש ואין לנו לא כהנים בעבודתם ולא לויים בדוכנם ולא ישראל במעמדם ונתקיים מה שאמר דוד המלך ע"ה בספר שמואל (א, כו, יט) כי גרשנו היום מלהסתפר בנחלת ה' וגו', ואיך אפשר לרומם קרן ישראל זה הכל אך ורק בזכות האבות הק' וכמו שכתוב בתוכחה חזרתית את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור (ויקרא, כו, מ"ר) וחז"ל אמרו אף שתמה זכות אבות, אבל ברית אבות לא תמה, והנה ידוע מה שהביא האור החיים הק' כמה פעמים שמשא רבינו בעצמו הוא יהיה לנו הגואל האחרון והוא המלך המשיח שאנו מקוים אליו שיבוא בכל יום לגאלינו, והמקור לזה הוא הזוה"ק כנודע.

ולכן אפשר לומר שמרמז כאן הכתוב וידבר ה' אל משה לאמר, כלומר שה' אומר למשה הגואל האחרון, נשא את ראש בני גרשון גם הם, פירוש שתשא ראשם לגאול אותם מהגלות המר, ובאיזה זכות עשה זאת משה רבינו, אמר לו ה' שהוא משום לבית אבותם, שהם בני אברהם יצחק ויעקב אבות ישראל הק' וגם "למשפחותם" שהם משפחות השומרים בקדושת האבות שלא יתערבו בין הגוים והם משפחות ישראל בקדושה וטהרה, וה' מצוה למשה שהוא כבר יגאל אותם בזכות האבות הק' שיזכור ה' הברית שכת עימהם, וגם לפי זה יובן מה שקורין פרשת נשא, אחרי שבועות שהוא זמן מתן תורה, ובזכות התורה ניגאל זה גם כן מביא האור החיים הק', שמשא רבינו אינו רוצה לגאול עם בטלני התורה משום הגלות האחרון, הוא כנגד משה רבינו שהוא שליח ה' למסור לנו התורה ונקראת תורת משה, וכמ"ש בפסוק זכרו תורת משה עבדי וגו'.

ולכן אחרי שבועות קורין בדר"כ הפרשה של נשא שהוא הכי ארוכה בתורה, שבזכות שאנו בני א-ל ח', מאריכין בתורה לקרות הפרשה הארוכה ביותר, וגם שקורין כי ה"ב נשיאים באותן פסוקים, ואין אנו עצלים לקרוא את כולם, וגם שזה מראה על אחדות שכל י"ב שבטי י-ה, שהם עדות לישראל, ואנו כולנו באחדות ובזכות האחדות, אנו יכולים להגאל, ולכן כעת הזמן גרמא להתעורר כולנו, להרבות בתורה ולקבל עלינו את עול התורה וגם להתחזק ללמוד בקדושה וטהרה, ולבוא לידי לימוד תורה לשמה, וגם להתחזק באחדות, ואז ה' יגאל אותנו בקרוב ממש.

וענין האחדות עלינו לדעת שאחדות הוא שייך גם בגשמיות וגם ברוחניות, דהיינו בגשמיות לעזור איש לרעהו בגוף ובממון, וגם להתפלל בעד חברינו, ולראות כל הזמן את מעלתם של חברינו ולא את חסרונם, וכמ"ש הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע בתפילה שחיבר לאומרה לפני התפילה.

וגם ברוחניות יש לעזור לכלל ישראל ובפרט לחברים מקשיבים שהם בחבורה אחת, אם רואים שאחד מזלזל באיזה מצוה או שנראה כאילו משהו עובר על איזה עבירה, לדונו לכף זכות, ולהוכיחו בתוכחה של אהבה ולומר לו שלא נאה שתעשה כך, מכיון שאתה בא ממשפחה נכבדה ויקרה, אף שאין זה כל כך אמת, מ"מ כולנו אנו מזרע אבותינו הק' אברהם יצחק ויעקב, ובכך יקבל את התוכחה, ויהיה לנו גם זכות של מזכה הרבים ששכרו רב מאוד, וכמו שאמרו חז"ל כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, ולפי זה נוכל גם כן לומר הפשט בפסוקים של פרשתנו, "ויאמר ה' למשה נשא את ראש בני גרשון", שמרמז לנו לאלו שהם נכשלו באיזה חטא אם בשוגג או במזיד, מכל מקום אומר ה' למשה, שיש לומר שכל ישראל הם נקראו בשם משה וכ"ש לומדי תורה הם ניצוצין של משה, וכמ"ש בגמרא משה שפיר קאמרת שהם ישאו את ראש בני גרשון גם הם, ואיך ישאו את האשם, על ידי שהם לבית אבותם ולמשפחותם, שיעורר אותם שהם באים ממשפחה טובה וכולנו אנו זרע אבותינו הק' ולא נאה ולא יאה לנהוג כך, אלא שהם יתעוררו

לנשיאת ראש, שאם אדם עושה תשובה אז ראשם הם זקוף, משא"כ החטא גורם לכפיפת ראש ח"ו.

וע"י זה שנתחזק כולנו יחד יתן ה' לכולנו יחד קיץ בריא ורעננה, שנזכה לעשות רצון השם יתברך בכל הענינים ונזכה לשפע ברכה והצלחה בכל הענינים בגשמיות וברוחניות ונתברך בבני וחיי ומזוני ורויחי, ולראות בנים ובנים עוסקים בתורה ובמצוות, וה' ימלא את כל משאלות לבינו לטובה ולברכה, ובעיקר שנזכה כבר לקיום בתפילה, שאנו מתפלים לה' בכל יום, "אור חדש על ציון תאיר ונזכה כולנו במהרה לאורו", בביאת גואל צדק מתוך רחמים וחסדים מגולים אמן ואמן

נשא תשע"ב

ימי הספירה הכנה לחג השבועות

והנה אנו נמצאים בימי הספירה בסוף הימים לפני החג הקדוש של שבועות שבו נשלמים החמישים ימי הספירה וכמ"ש בתורה תספרו חמישים יום ובו אנו מקריבים מנחה חדשה לה' בזמן שבית המקדש היה קיים.

והנה מנהג ישראל הק' לכתוב במכתבים שכותבים בין פסח לשבועות בסוף המכתב או בתחילתו "למספר בני ישראל" לרמז שאנו נמצאים ביום פלוני ופלוני לספירה ויש שנוהגים ללמוד בימי הספירה את כל מסכת שבועות דף ביום מכיון שיש בו מ"ט דפים וזה הכל בכדי לזכור את ימי הספירה, וכן הוא מנהג הצדיקים ואנשי מעשה לספור בכל יום בימי הספירה פעמים רבות, וכמפורסם הוא הענין הזה מתשובת הרה"ק בעל המראה יחזקאל זי"ע בשם הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימינוב זי"ע,

וידוע מה שהצדיקים פירשו מה שאמרה התורה עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום דהיינו שאל יפול לב יהודי בראותו שלא יכול להאיר כל יום ויום בספירה שהוא סופר, על כן אמרה התורה עד חמישים יום תספרו שהוא מלשון "אור" שעד היום החמישים אפשר עוד להאיר את כל החמישים יום, שלא האירו בכל יום ויום שכן היה עליו לעשות. שממחרת השבת תספרו חמישים יום, דהיינו בכל יום ויומו שהיה עליו להאיר ולתקן אותו, מכל מקום אם לא עשה כך וכבר הוא בסוף הספירה אל יאמר נואש, אלא יתקן גם בסוף את כל החמישים יום שגם בסוף יכול האדם להאיר את כל החמישים יום. נשתדל שלפחות ביום האחרון להשלים את כל מה שהחסיר בחמישים הימים.

והנה ידוע מה שכתבו הספרים הק' שימי הספירה הם הכנה לקבלת התורה שבחג השבועות, ואם אדם זוכה לתקן את ימי הספירה הוא זוכה לאור התורה המאיר ביום השבועות ויכול לקבל את כל החכמה הגנוזה בהתורה.

הענה מסוגל לקבלת חכמת התורה

וכתבו הספרים הק' שגם אם האדם לא זכה לתקן בימי הספירה את כל מה שצריך היה לתקן, מכל מקום אם הוא אוהז במידת הענוה יכול לזכות גם כן לקבל את חכמת התורה, דהיינו משום שהוא אינו בעל גאוה שחושב שכבר הוא עשה הכל והוא כבר בעל מדריגה, אלא יודע את האמת שלא עשה כלום ועושה את עצמו כמדבר שהוא הפקר לכל, אז יוכל גם הוא לקנות את חכמת התורה, ומכל מקום זה מובן שאינו דומה למי שכבר תיקן בימים של הספירה מה שעליו לתקן, שהוא יוכל לקנות יותר ויותר בחכמת התורה ביום השבועות, מכל מקום אין לו לאדם שלא עשה כך להתיימשך אלא יעשה כנ"ל ויזכה גם כן לקנות חלקים מהחכמה של התורה ולקבל האורות שהם מתגלים ביום הק' של חג השבועות.

אחדות וחבורה אחת

זה היה אחד מהיסודות של דרך הבעש"ט ותלמידיו הק' להיות באחדות ובחבורה אחת, ולכן עלינו כולנו להתחזק בזה ובפרט בימי הספירה שזה היה הפגם של תלמידי רבי עקיבא שלא נהגו כבוד זה בזה אף שלא שנוא ח"ו אחד לחבירו ורק שלא נהגו כבוד זה בזה בא עליהם העונש החמור, ולכן בימי הספירה האחרונים לפני חג השבועות עלינו להתחזק בזה.

ותן ה' שנזכה בחג השבועות לקבל את התורה הק', על מנת לשמור ולקיים, ובזכות התורה הק' נזכה להגאל וכמ"ש בזוה"ק שבשבועות יפקי מן גלותא ברחמים ובחסדים מגולים במהרה בימינו אמן.

במדבר תשע"ב

פניני חיים

וכל תרומה לכל קדשי בני ישראל (ה, ט).

"וכל תרומה" תרומה רומז לתורה ותפילה, כי תרומה אתון תורה מ', היינו התורה שניתנה למ' יום (בעל הטורים פרשת תרומה) וכן תרומה גמ' קו"ל תפל"ה (אמרי נועם) "לכל קדשי בני ישראל" רומז לימים המקודשים שבת ויו"ט, אשר לכל הפחות בשבת ויו"ט כאשר הוא פנוי מטרודותיו יתן דעתו ומחשבתו בתור"ה ותפיל"ה.

(ישועות משה)

ואיש את קדשיו לו יהיו (ה, י).

פירוש מה שהוא עושה עסקי הקודש עסק התורה ומצות, זו לו יהיו' שידע שזה הוא שלו ממש ויעסוק בהם כאדם העושה בשלו, אבל עסקי חול אשר לא בקודש המה לשל אחרים יהיה נחשב בעיניו, שלא לעסוק בהם כי אם על צד ההכרח כאמור. וע"ז רמזו רז"ל (ר"ה יז): לשארית נחלתו ולא לכל נחלתו למי שעושה עצמו כשיריים, פירוש שעושה מה ששייך לעצמותו לגופו כשיריים ורק לטפל נחשב בעיניו ולא לעיקר.

(סידורו של שבת)

דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל וגו'. (ו, כג)

"כה" היינו כמו שהם, פירוש איך שיהיו 'תברכו' את בני ישראל" הם ראויים לברכה, כי על כל פנים הם טובים יותר משאר האומות".

(הרה"ק רבי שמואל אליהו מזוואלין זי"ע)

יברכך ד' וישמרך (ו, כד).

כתיב "רצון יראיו יעשה, ואת שועתם ישמע ויושיעם" (תהלים) כאשר בהצדיקים היראים מבקשים מהקב"ה טובות לעמו ויודע תעלומות יודע שח"ו יכול לצמוח מטובה זו רעה אעפ"כ "רצון יראיו יעשה", וממלא את בקשתם ומשפיע טובות לעדתו, ואם ח"ו באה הרעה עי"ז, ואז בעת הרעה צועקים ומשוועים הצדיקים אל אביהם שבשמים להסיר מהם את הצרה, אזי שוב "ואת שועתם ישמע ויושיעם" מן הצרה לאלתר. "יברכך ד'" וישפיעך ברכות עד בלי די, ואם ח"ו יצאו מהם רעות אזי "וישמרך" מהם ומהמונם.

(רבינו הבעש"ט הק' זי"ע)

ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום. (ו, כו)

אמרו חז"ל (ר"ה יז). "כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו" [ופירש"י: המעביר על מדותיו – שאינו מדקדק למדוד מדה למצעים אותנו, ומניח מדותיו והולך לו וכו'. מעבירין לו על כל פשעיו – אין מדת הדין מדקדקת אחריהו, אלא מנחתן והולכת]. חהו: "ישא ה' פניו אליך" – במה ש"ישם לך שלום", דהיינו שאתה תמחול לאחרים, ועל ידי כך השי"ת ישא פשעך וימחול לך.

(אך פרי תבואה)

אמור להם יברכך ה' וישמרך... וישם לך שלום (ו, כג-כו)

פתח הכתוב בלשון רבים: "אמור להם", ואילו את הברכות עצמן אמר בלשון יחיד: "יברכך... וישם לך". לא כל ברכה יפה ללשון רבים, שאין הברכה שווה לכל אדם. אמרו חז"ל (תנחומא ישן יח): "יברכך" – בממון, 'יברכך' – בבנים. הממון ברכה הוא לאחד, ואילו לאחר הוא קללה, שמעבירו מדרך הישר, כך גם בבנים. כאשר הבנים מביאים נחת להוריהם, הרי זו ברכה, ואילו כאשר הם גורמים להוריהם צער ובושה, זו היפוכה של ברכה, וכן כך בכל הברכות. לפיכך נאמרו ברכות הברכה המשולשת בלשון יחיד, לכל אחד ברכה שהוא צריך לה.

(דן מדינאל)

תורת חיים

"היצר הרע" – היה ה'שפת אמת' אומר – "אינו מפחד לא מ'חובת הלבבות' ולא מ'ראשית חכמה', גם הוא מכיר אותם... אולם, עם גמרא הוא לא מתמודד... הגמרא דורשת עיון..."

<> <> <>

פעם נכנס אל ה'שפת אמת' בראש חודש אלול, הגאון רבי דב בעריש איינהוון זצ"ל מאמסטוב, ושאל אותו איזה ספר מוסר ילמד כדי לעורר את לבו לתשובה לקראת הימים הנוראים?

"בערשיל" – ענה לו ה'שפת אמת' – "כל ספר מספרי המוסר הוא טוב ויקר, אבל מהתעמקות בסוגיית 'מנה לי בידך והלה אומר איני יודע' אתה יכול להעפיל לרום המעלות..."

<> <> <>

על כח התורה אל מול כוחות הסטרא אחרא, נוכל ללמוד מהסיפור הבא, אותו סיפר הגאון רבי בנימין מנדלזון זצ"ל, אב"ד קוממיות:

סוגיית חובת הגיוס לצבא הפולני, היתה מהסוגיות הקשות באותם ימים, והיא היתה אימתם של בחורים רבים. הם היו באים להתברך אל הגה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע, שיצילם הי"ת מגזירה זו.

פעם בא אליו בחור מ'ביאלה' באותו ענין, והרבי הורה לו שילמד משניות סדר טהרות בעיון, ובזכות זה בעזה"ת יציל מהגיוס לצבא. הבחור עשה כדברי הרבי, ובכל זאת הוא נתפס וגויס בכוח לצבא, ונשלח לשרת במקום מרוחק, שם מונה לעזרו האישי של א' מהקצינים הבכירים.

גם שם, תוך כדי השירות הצבאי, לא מש מהוראת רבו, ובכל עת שיכל התגנב ולמד משניות טהרות. פעם נכנס אליו הקצין באמצע הלילה ומצא אותו כשהוא לומד משניות טהרות. זו היתה עבירה לא פשוטה, לימוד תורה תוך כדי השירות הצבאי נחשב בגידה במולדת. הבחור נבהל מאוד, אלא שהקצין בעצמו הרגיע אותו, הוא קרב אליו ולחש לו: "אל דאגה גם אני יהודי..." וכשראה שמשניות טהרות פתוח לפניו, ביקש ממנו שיבאר לו משנה אחת שמעולם היתה קשה לו. הבחור ביאר לו את המשנה בטוב טעם, והקצין התפעל מאוד מידיעותיו וסברותיו.

"מה שמך? ומהיכן אתה?" שאל אותו הקצין. הוא אמר לו את שמו וסיפר לו שהוא מ'ביאלה'. "גם אני מביאלה..." – אמר לו הקצין – "ואני מכיר את סבא שלך... והאמת" – המשיך הקצין בדבריו – "לא הייתי עוזר לך, כי אני כאן, במקום הנידח הזה, בגלל סבא שלך... הייתי בחור יתום, וסבא שלך מסר אותי לשלטונות הצבא, כדי לשחרר את אחד מצאצאיו... בכל זאת אני מוחל לו מחילה גמורה..." בתום דבריו שחרר אותו הקצין מהשירות הצבאי והבחור שב לביאלה לבית הוריו.

כשחזר הבחור וסיפר לרבי יחיאל מאלכסנדר על הצלתו באורח פלא בזכות לימוד משניות טהרות, אמר לו: "כל ענין גיוסך ולימוד המשניות, היו רק כדי שתשמע שהוא מוחל לסבא שלך במחילה גמורה..."

<> <> <>

נעשה ונשמע

הנה ידוע הקושיא למה היה צריך הקב"ה לכפות על ישראל ההר כגיגית, והרי קיבלו מרצונם ואמרו "נעשה ונשמע". עיין במדרש תנחומא (פרשת נח סימן ג'), וכן בתוספות שבת (דף פ"ח ע"א, בד"ה כפה), וכן בעוד הרבה אחרונים שתירצו תירוצים רבים ונפלאים, ובספר הנפלא "מעדני אשר", (עמודים כ"ב – כ"ה). ע"ש.

ולענ"ד י"ל בס"ד שהם אמרו "נעשה ונשמע", היינו שכל אחד יקיים לעצמו התורה, אבל הקב"ה כפה עליהם ההר, ואמר: "אם אתם מקבלים התורה", וכו', היינו שישראל ערבים זה לזה, (שבועות דף ל"ט ע"א) וצריך להיות אחראי גם שאחרים יקבלו התורה, חהו "אתם מקבלים", שתהיו אחראים שכולם יקבלו עול התורה. והבן.

מאת הרה"ג ר' **גמליאל הכהן רבינובויץ** שליט"א

מ"צ בקהילתינו מח"ס גם אני אודך

נעימות חיים

בין כולנו הייתה התעוררות בלתי נתפסת. "מרור" היה בשפע כל השנה... "ארבע כוסות" של יין לא היו, אבל דמעות שתינו לרוב, ובאותו הלילה זכינו לאכול מצה שמורה, כאן באושוויץ. לפתע דלת הצריף נפרצה והנאצים יימח שמם נכנסו פנימה, כשהם רואים שמונה מאות יהודים יושבים על הרצפה ביחד.

תוך רגע כולנו קפצנו ונעמדנו לצד הדרגש. הנאצי הראשי הוציא אקדח, תפס את היהודי הראשון שלידו, הצמיד לו את האקדח לראש, וצעק: "מי ארגן את כל הכינוס הזה? אם לא תגיד מיד – אני הורג אותך!"... אותו יהודי סירב להסגיר את "הרב", והנאצי המשיך לצעוק: "אני אהרוג את כולם, אחד-אחד, עד שאדע מי אחראי לזה!"... "הרב" נעמד באמצע השביל שבין הדרגשים, מול הנאצי, הוא קרע את חולצתו, חשף את ליבו, ופנה לנאצי: "הנה, זה הלב שלי, אני ארגנתי את הכול. אני אשם, הרוג אותי".

הנאצי פסע לעברו כשהוא מכוון את אקדחו אל ליבו של הרב, ובשנייה לפני שהוא סוחט את ההדק, הוא נעצר ומתחיל לחייך חיוך שטני. אנחנו כבר ידענו שמהו אכזרי יותר עומד לקרות.

הנאצי פתח ואמר: "אני לא אהרוג אותך ככה סתם. מחר נאסוף את כל המחנה, נעמיד במה גדולה, ואני אספר לכולם מה עשית, ורק אז אהרוג אותך".... למחרת כך היה. אספו את כולם, הנאצי סיפר על "החטא" של הרב, והצמיד את אקדחו למצחו. בשניות האחרונות לחייו, הרים הרב את היד וביקש "זכות אחרונה", בקשה אחת לפני הוצאתו להורג. "בקשה? מה אתה רוצה?" שואל הנאצי בלעג ארסי. "לחם? מרק? בשר".... "לא!" עונה היהודי. "אינני רוצה לא מים ולא בשר ולא לחם או מרק. אני רוצה לתת משהו לאלפי האחים שלי כאן. אני אוהב אותם, אני כהן ואני רוצה לתת להם ברכת כהנים".... לתדהמת כולם הסכים הנאצי ימ"ש לבקשת הרב. הרב הרים את שתי הידיים, מעמיד אותן בצורה המפורסמת, ומתחיל לברך ברכת כהנים: "יברכך ה'... וישמרך".... את השקט ששרר בין האסירים אפשר היה לחתוך בסכין. היה זה מחזה נורא ומחריד. אלפי יהודים עומדים מורכנים, מורידים את העיניים לארץ, וים של דמעות נשפך... זה היה בכי בלי קול. האדמה הספוגה בדם היתה עכשיו רטובה מדמעות מלוחות רותחות, כש"הרב" הוצא להורג ומת על קידוש ה'.

"אחרי השחרור מאושוויץ נסעתי לאמריקה", סיים היהודי את הסיפור המצמרר. "עזבתי את היהדות לגמרי, חיפשתי לברוח מהכל. רציתי להתבולל, להתחתן עם אשה לא יהודיה... אבל המחזה של אותה ברכת כהנים עמד מול עיניי, ופשוט לא יכולתי לעשות את זה... התחתנתי עם אישה יהודייה ונולדו לנו ילדים. רציתי לשלוח אותם ללמוד בבית ספר לא יהודי, אבל הדמות של היהודי, הרב הכהן מאושוויץ עמדה מול עיניי, ופשוט לא יכולתי לעשות את זה... שלחתי אותם לבית ספר יהודי". "אתה מבין למה בברכת כהנים אני יוצא החוצה?" שאל היהודי, "אני לא רוצה לאבד את הזיכרון של אותה ברכת כהנים של אושוויץ". אני רוצה לא לשכוח אותה, שתישאר חרוטה בליבי לעולמי עד... אני לא רוצה להחליף אותה בשום ברכת כהנים אחרת..."

יברכך ה' וישמרך יאר ה' פניו אליך ויחנך ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום ושמך את שמי על בני ישראל ואני אברכם" (ו, כד-כז)

סיפור מדהים ומרגש מובא בהגדת "חמדת שמי"ם. את הסיפור הביא אחד משליחי חב"ד בארה"ב שמכהן כרב בית כנסת גדול ופעיל. בשעת תפילות שחרית, הוא שם לב שאחד המתפללים (ניצול שואה) עזב את בית הכנסת כל פעם לפני 'ברכת כהנים'. הדבר עורר את תשומת ליבו והוא החליט לברר את העניין עם אותו מתפלל. עלה בדעתו להזמין את אותו מתפלל לסעודת חג בביתו. בתחילת תפילת החג, ניגש הרב אליו והזמין אותו לסעודת החג שתיערך בביתו לאחר התפילה. אך גם הפעם, להפתעתו, קצת לפני ברכת כהנים – היהודי הנ"ל מקפל את טליתו ויוצא מבית הכנסת.

הרב הרגיש תחושת החמצה וחשב שהלה עזב את בית הכנסת והלך לביתו. עם סיום בתפילה כשהרב יצא מבית הכנסת, הוא ראה לתדהמתו את אותו יהודי עומד וממתין בפנית הרחוב. באותו רגע הוא הבין שמהו בטח מסתתר פה... הוא ניגש אליו וברכו בברכת חג שמח, ושניהם צעדו יחד לבית הרב. לאחר שהם סעדו את ליבם, והלבבות נפתחו, שאל הרב את אורחו: "מדוע אתה מקפיד תמיד לצאת מבית הכנסת לפני ברכת כהנים?" האורח הסמיק... ניכר עליו שהוא נתון בסערת רגשות. עברו כמה דקות, וכשהוא מעט נרגע הוא החל בסיפורו: "אספר לך משהו שלא סיפרתי לאף אחד", וכך סיפר את סיפורו המצמרר: "בזמן השואה, הייתי באושוויץ. חיינו 800 אנשים בצריף אחד.

היינו ישנים שמונה אנשים דחוסים על דרגש עץ משופע, בלי שירותים ומקלחת. קצבת האוכל היתה שלוש מאות גרם לחם יבש ליום, ולפעמים מרק מקליפות תפוח אדמה. אחד האסירים בצריף היה יהודי מיוחד שהחזיק נפשית את כולנו. כולם קראו לו "הרב של המחנה". הוא אהב את כולנו ועודד אותנו. כמעט בכל יום הוא היה יושב ומקשיב לצרותם של האסירים וחיבק אותם מ כל הלב. ערב אחד, הרב נכנס לצריף ואמר: "בעוד שבועיים חג הפסח, אנחנו חייבים לחגוג את ליל הסדר. צריך להשיג מצה שמורה. שכל אחד יפתח את העיניים ואת הלב, ויחפש דרך להשיג מצה כשרה לקיים בה את המצווה".

ניגש אליו אחד האסירים, שהיה משרת בניקיון וסדר בדירתו של נאצי, מפקד המחנה, והציע את עזרתו. הוא סיפר שבשעות הצהריים המפקד עולה לישון, ובאותה עת הוא יכול להשתמש בתנור שבמטבח בכדי לאפות מצות. הרב התרגש מאוד, ובקצרה הסביר ליהודי כיצד להכשיר את התנור ולאפות את המצות. המשרת פחד פחד-מוות מהרעיון המסוכן, אבל בסוף הסכים. בתוך כמה ימים הוא חזר בלילה לצריף כשהוא מחביא אצלו שתי מצות כשרות! ערב פסח. אחרי מסדר ערב התיישבנו כולנו על הרצפה והתחלנו בעריכת הסדר. הרב קרא את ההגדה בעל פה, ואנחנו הצטרפנו אליו. לאחר מכן הרב חילק חתיכת קטנה של מצה לכל אחד ממאות האסירים.

לזכר עולם יהיה צדיק
 הרה"ק ב' אהבת ישראל ז"ע
 בהרה"ק ברוך ז"ע
 נלב"ע ב' סיון
 ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק
 רבינו הגדול
 הגה"ק יצחק צבי משה ז"ע
 בן רבינו אביגדור מוזס זצ"ל
מקראלי
 נלב"ע ד' טבת תשעט
זכותו יגן עלינו ועכי"א
 ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
 ה"ה מיכאל בן מאיר ז"ל
 הנו"מ מרים ע"ה
 נלב"ע ביום כא אדר
 ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
 מרת בריינדל ע"ה
 בת הר"ר יהודה מנחם ז"ל
 נלב"ע יא שבט תשפ"ב
 ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
 הגה"צ משה וועבר זצוק"ל
 בהרה"צ מרדכי זצ"ל
 נלב"ע יב כסלו תשפ"א
 ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
 הגה"צ משה וועבר זצוק"ל
 בהרה"צ מרדכי זצ"ל
 נלב"ע יב כסלו תשפ"א
 ת. נ. צ. ב. ה.

עניינות חיים

סיפורי קודש מחצרות הצדיקים זיע"א
על חג השבועות

מקוז'מיר ושאל את ה"תפארת שלמה": "איך השאיר כבודו את עדת ישראל וברח לו לכאן?" השיב בעל ה"תפארת שלמה": משה רבינו היה אצל הר סיני ולכן לא היה זקוק להכנות מרובות – **אף אני רוצה להיות אצל הר סיני...** לא השיב הרבי מקוז'מיר מאומה, והאדמו"ר מראדומסק נשאר בקוז'מיר לחג השבועות!...

יום המיוחס

הגאון רבי משה סופר זצ"ל, בעל ה"חתם סופר", היה לו שמש, שהיה מתגאה מאוד ומתרברב משני טעמים: ראשית, מפני שהוא משמשו של החתם סופר, ושנית, מפני שהיה לו דוד גביר נודע, בנקאי בפרשבורג. כשסיפרו על כך לחתם סופר, קרא אליו את השמש ואמר לו: אינני מבין, במה יש לך להתגאות כל כך. מילא, אילו תורה ידעת כמוני ועשיר היית כדורך – היה לך במה להתגאות. אבל אם תורה יודע אתה כמו דורך, ועשיר הנך כמוני – אם כן, מה הוא היחס שלך?...

דומה ליוצרו...

כשהדפיס האדמו"ר רבי יעקב יוסף מפולנאה זצ"ל, את ספרו "תולדות יעקב יוסף", נסע בעצמו מעיר לעיר למכור את חיבורו. המחיר שקבע היה דווקא גדול – אדרכמון זהב בעד טופס אחד. כשהגיע לברדיטשוב, עיר מלאה חכמים וסופרים, התיישב באכסניה והמתין לקונים שיבואו לקנות את הספר. אבל לשוא – הקהל לא בא. הצטער הצדיק על כך מאוד והתאונן לפני האדמו"ר רבי וואלף מזיטומיר זצ"ל, **בעל ה"אור המאיר"**: - היתכן – הוא טוען – באתי לכאן למכור את חיבורי, המלמד לעולם את תורתו של הרבי "הבעש"ט", ולבסוף אין קונה! – מה הרעש? – הרגיעו רבי וואלף בבת שחוק – גם רבון העולמים היה מחבר נכבד מאוד, וספרו – היא התורה הקדושה – בלי ספק לא היה חס וחלילה גרוע מספרך. אף על פי כן, מצינו שחזר הקב"ה עם תורתו מאומה לאומה ומלשון ללשון, ואף אחת מהן לא רצתה לקבל אותה מידו!...

כופר הכל פטור משבועות...

הגאון רבי משה סופר זצ"ל, בעל ה"חתם סופר", נזדמן אל ביתו של אחד ממשכילי העיר פרשבורג בערב חג השבועות, וראה את ביתו מעוטר בירק כמנהג ישראל. לשנה אחרת שוב נזדמן לביתו של זה ולא מצא כל סימן לירק. כשהעיר לבעל הבית על כך, החל הלה לועג ומלגלג על מנהגי ישראל בכלל, ועל מנהג לשטוח ירק בחג השבועות בפרט. כעס עליו ה"חתם סופר" ואמר: דומני כי סוף סוף הצדק אתך. תמה הלה: הכיצד, גם רבינו מודה לדברי? השיבו ה"חתם סופר": כך אמרתי: אשתקד עדיין היית מודה **במקצת**, לכן היית חייב בשבועות (מלשון שבועה), לא כן השתא שהנך כבר, לא עלינו, **כופר הכל**, וכופר הכל פטור משבועות!...

יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ

אל **הגאון רבי הלל אייבשיץ זצ"ל**, באו פעם להתדיין חותן וחתנו. החתן טען, שהחותן הבטיח לפני החתונה עשר שנים מזונות, כדי שיעסוק בתורה, ועכשיו הוא חוזר מהבטחתו – הוא דורש ממנו לשלוח ידיו במסחר. מאידך, השיב החותן, אמת נכון הדבר שאני הבטחתי לו, אבל משנה מפורשת היא: **"יפה תורה עם דרך ארץ"**, שלא יהא אדם רק יושב ולומד! לאחר ששמע את תענות השניים, פסק רבי הלל, שהחותן חייב לקיים את ההתחייבות לחתנו. ומה שנוגע לדברי המשנה "יפה תורה עם דרך ארץ", סיים הרב – מוטב שילמוד החתן ויקיים את כל התורה חוץ ממשנה אחת, ממה שיקיים משנה אחת ויוותר על כל התורה כולו!...

לקח טוב מחייט

הגאון רבי ירוחם לייב זצ"ל, ה"גדול" ממינסק, היה בנו של חייט. פעם אחת ישב עם שני רבנים, שהיו ממוצא של יחוס רבני גדול. ביקשו השניים לרמוז לו על יחוסו הדל, והתחילו אומרים דברי תורה בשם אבותיהם: אבי מורי, אומר אחד מהם – שאל קושיא זו וזו, והשיב תירוץ כזה וכזה. אבי מורי, משיב השני כנגדו – אמר כך וכך. ואבא שלי, אמר הגדול ממינסק – הוא היה נוהג לומר, כי **מלבוש ישן שהפכוהו ותפרוהו מחדש אינו ראוי להיקרא בשם מלבוש...** ומיד התחיל אומר "חילוק" ופלפול חריף משל עצמו!...

מן ההר אל העם...

בתחילה סירב האדמו"ר רבי שלמה מראדומסק זצ"ל, בעל ה"תפארת שלמה", לקבל עליו את עול האדמו"רות. שבוע לפני חג השבועות ראה כי קהל גדול של חסידים החל לזרום אליו, כדי לשבות אצלו בחג. גער בהם שיסעו לדרכם, בהוסיפו שהוא אינו רבי ולא ירשה להם להיכנס אליו. משהבחין כי החסידים אינם שומעים לדבריו והקהל הולך ומתעצם, עזב אותם לנפשם. ארז את חבילותיו ונסע הוא בעצמו לרבו, **האדמו"ר רבי יחזקאל מקוז'מיר זצ"ל**, כדי להסתופף בצילו בחג מתן תורה. "היתכן להניח קהל עצום ורב כצאן שאין לו רועה?", שאלו רבי יחזקאל בתמיהה? הלא על הפסוק "וירד משה מן ההר אל העם", מפרש רש"י: "מלמד שלא היה משה רבינו פונה לעסקיו אלא מן ההר אל העם". וקשה איפוא, וכי איזה עסקים היו לו למשה רבינו? **כלום סוחר עצים היה?** או שמא נשא ונתן במסחרים אחרים? המשיך הרבי מקוז'מיר הפירוש הוא: שלא היה משה פונה לעסקיו הרוחניים. שכן משה רבינו, לפי רום מדריגתו היה זקוק להכנה רבה יותר משאר ישראל - לקבלת התורה. בכל זאת לא פנה ל"עסקיו" להכנת עצמו, "אלא מן ההר אל העם", הוא הכין את העם לקבלת תורה. בזמן שהיה משה צריך לפעול בעד ישראל לקרבם אל אביהם שבשמים, הסיח את דעתו אפילו מעבודת הבורא **שלו**, ושקד רק להעלאת ישראל למדריגה רמה. מעתה תמה הרבי

למד ולא לימד...

אברך אחד בא לפני האדמו"ר רבי מנדל מקאצק זצ"ל, והתפאר לפניו, שכבר למד את כל הש"ס כולו. כך הדבר? חזר רבי מנדל על דבריו בלעג: **אתה** כבר למדת את כל הש"ס כולו? כן! אבל מה לימד **אותך** הש"ס כולו?...

תורת אמת

כשהוציא לאור **הגאון רבי אייזל חריף זצ"ל מסלונים**, את ספרו "**עמק יהושע**", שלחו ע"י משמשו לבעלי בתים שונים שבעיר. אחד מבעלי הבתים ממתנגדיו, החזיר לו את הספר יחד עם חמישה רובלים... כעבור כמה ימים, נפגש רבי אייזל עם בעל הבית הזה בברית מילה, לחץ את ידו בחביבות ושמח בו ביותר: בוקר טוב רבי חיים! מה שלומך, רבי חיים! שב, רבי חיים! נשאר הלה עומד ומשתומם... מצפה היה, שרבי אייזל יכעוס עליו ויראה פנים של זעף על הפגיעה שפגע בכבודו, ולבסוף מראה לו הרב פנים שוחקות ושמח אתו שמחה יתירה!... נכנס עמו רבי אייזל בשיחה נעימה, ולבסוף אמר לו כדברים האלה: בשעה שביקש הקדוש ברוך הוא ליתן את התורה לישראל, מספרים חז"ל, החזיר את התורה על כל האומות, והן לא הסכימו לקבל אותה. מדוע? מפני ש**תורת ישראל היא תורת אמת**, והם אינם סובלים את האמת, אדרבה – הם שונאים אותה... – גם אני, רואה אתה, הייתי חושש הרבה ומפחד מאוד קודם הופעתו של ספרי. בשעה שניגשתי להדפסת הספר, קיבלתי המון מכתבים מכל הצדדים, מרבנים שונים ולומדי תורה, שהם מצפים להופעת הספר בקוצר רוח. הדבר גרם לי מעט חולשת דעת – **ממשיך רבי אייזל** – והתחלתי מהרהר: מי יודע? אם הקהל מגלה חשק רב כזה אל ספרי, הרי יתכן, שאין היא תורת אמת. שכן, אילו היה תורת אמת, לא היה החשק אליו כל כך... עכשיו, לאחר שנמצא בעל הבית בעיר סלונים, שלא הסכים לקבל את הספר והחזירו לי, הרי זה סימן מובהק, כי התורה שבספר תורת אמת היא, וראוי אתה באמת ל"יישר כח" נלבב על הסימן הזה...

חושך ענן וערפל

תפילתו של **הצדיק ר' יצחק אייזיק מזידיטשוב זצ"ל**, היתה באימה וביראה ברתת ובזיע. בייחוד כשהיה קורא את עשרת הדיברות בחג השבועות ובשבטות יתרו-ואתחנן היה נורא על כל סביביו. כל העם עמדו כנדהמים, ויחרד כל העם אשר בבית מדרשו. קולו היה חוצב להבות אש וממש נפשו יצאו בדברו, עד כדי ביטול במציאות. והיה מעשה בחג השבועות, שבקריאת פיוט "**אקדמות**" נתלהב כל כך, עד שאחד מגדולי תלמידיו, הרב ר' קופיל, קהו פתאום עיניו מראות, מחמת ההתרגשות העצומה שתקפתו. כשגמר הצדיק את כל הקריאה, חזר אליו מאור עיניו. אחר התפילה, כשסיפר ר' קופיל לצדיק את אשר קרהו, אמר לו, שהמאורע בא לו מפני שנקשרו נפשו בנפשו והוא עבר אז דרך "**חושך**, **ענן וערפל**" שבמעמד הר סיני, וע"כ חשכו עיניו לפי שעה.

ופתחו וענו ה' אחד

בסעודת היום של חג השבועות ציוה פעם **הצדיק השר שלום מבעלזא** זצ"ל לזמר את החרוז "ובאו כולם בברית יחד, נעשה ונשמע אמרו כאחד, ופתחו וענו ה' אחד.

המסובים זמרו את החרוז הזה כמה פעמים. אחר כך ציוה הצדיק להפסיק מלזמר, ואמר: במתן תורה ענו ישראל על כל מצות עשה הן, ועל מצות לא תעשה לאו. אבל אנכי ולא יהיה לך בדבור אחד נאמרו, ולא ידעו ישראל איך לענות, ושתנו עצות בנפשם ופתחו וענו ה' אחד, כי תשובה זה עולה יפה על שני הדיברות. וכשאמר הצדיק את המילים "ופתחו וענו ה' אחד" השמיע קולו כשאגת ארי, ונפל פחד גדול על כל העומדים סביב לשולחן, עד שנפלו לארץ מרוב פחד ומורא.

בחודש השלישי

בנו של הרב הקדוש ר' **יצחק אייזיק מקאליב** זצ"ל, השתדך עם בת **הרב הקדוש ר' צבי הירש מזידיטשוב** זי"ע, הרבנית מרת רייזלי. הזוג היה סמוך על שולחן הרב מקאליב. פעם נסעה בת הרה"צ מזידיטשוב לבקר את אביה הקדוש, ויבקש אותה אביה לספר לו מהנהגת חותנו הרב מקאליב, וסיפרה לו: פעם שכב קצת לישון ביום ערב שבועות, והיה יושן והולך בלי הפסק עד יום שני של שבועות. ונעשה רעש גדול, עד אשר הרבנית הרהיבה עוז בנפשה והקיצה אותו משנתו, והלך להתפלל, וקרא בספר-תורה את הקריאה של יום ראשון: "**בחודש השלישי**". אמר לה אביה, הרב מזידיטשוב: אבל, חבל מאוד שהקיצו אות! הוא היה כבר בהיכל של משיח... ואם לא היו מקיצים אותו... אפשר שהיה פועל שהמשיח יבוא.

הליכות חיים

למה לא נוהגים לאכול דבש בחג השבועות

ט"ז סיון תשס"ה

לכבוד הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
אחדשה"ט וש"ת

אשר חקר למה לא נוהגים כיום לאכול דבש בחג השבועות שהרי המ"ב הביא בס' תצ"ד ס"ק י"ג שנוהגים בקצת מקומות לאכול דבש וחלב שנאמר דבש וחלב תחת לשונך עכ"ל.

נראה לי הטעם שלענין חלב יש הרבה טעמים למה אוכלים אותו בחג השבועות, אבל דבש יש טעם אחד בלבד, לכן העדיפו לאכול דבר שיש בו טעמים רבים.

בברכה רבה

ישראל פסח פיינהנדלר
רב ומו"ץ בית מדרש אבני ישפה
מחבר שו"ת אבני ישפה

לזכרון עולם ולעילוי נשמת

מורינו ורבינו

הרה"צ **אביגדור בן הרה"צ משה** זצ"ל

מקראלי – ירושלים

יא"צ א' דר"ח חשון

ת.נ.צ.ב.ה

בהיכל התאים

אריכות הגלות בגלל שנאת חנם

מעשה שנהג הרב הצדיק ר' מאיר מפרעמישלאן זי"ע, לספר בכל חג השבועות, אחר קבלת התורה: הצדיק המפורסם ר' שמשון מעיר וזיען הנקרא "ר' שמשון ווינער" היה חשוב למלכות, פעם אחת שאל אותו הקייסר: מדוע עם בני ישראל הם משוקעים בגלות זה זמן כביר, ואיזה חטא גרם להם זאת, ויען ר' שמשון ויאמר אין זה אלא מפני קנאה ושנאת חנם. ולא האמין בזה להקיסר ויאמר כי אם לא יהיה לך תשובה נכונה עד שלשת ימים אז נקום ינקם בעם בני ישראל.

וכשמוע ר' שמשון ווינער את דברי הקייסר הלך לביתו ועשה שאלת חלום, והודיעו לו מן השמים אשר התשובה הראשונה היא תשובה נכונה וברורה ואמיתית, ובל ישוב מדבריו הראשונים, והקייסר ממילא יאמין. ויהי יום אחד בתחלת החורף, נפל שלג מן השמים, שלג גדול אשר אז הדרך של חייתו יער לרוץ ביער, וילך הקייסר עם יועציו ליער לצוד ציד, הלכו כמה פרסאות מהעיר ליער, ויפרדו איש מעל אחיו לחפש אחר חיות לצודם, וגם הקייסר נפרד מהם, ותעה ביער עד לעת ערב, והם לא ידעו כי הקייסר תועה, בחשבם כי הלך לביתו. ויהי כאשר הלך ביער בלילה, ראה מרחוק אור מאיר כי היה קרוב לכפר בעבר הנהר, הלך הקייסר עד שבא לנהר ופשט את מלבושיו העליונים ועבר הנהר, ויבוא לעבר הנהר ערום ויחף, והלך בכפר מבית לבית, וכבר נסגרו הדלתות, עד שמצא ערל אחד שפתחו פתוח, ויהי כאשר ראה אותו הערל נבהל ממנו כי חשב אולי רוח או שד הוא ויגרש אותו.

ויאמר אל לבו: אם אלך אל ערלים יעשו לי כולם כמו זה הערל, אלך אל יהודי לאכסניא - בודאי יעשה חסד עמי. וכן עשה, הלך לבית אכסניא של יהודי, ופתח לו הדלת והכניסו. ותאמר לו אשתו: אולי יגנוב הערל אצלנו מעות או כלים. ויאמר היהודי:

עם כל זה צריכים אנחנו ליתן לו מקום ללון כי הוא איש כמו שאר אנשים. וביקש הקייסר שיתנו לו צלוחית יי"ש עם קיכעל (עוגיה), ונתנו לו, ואח"כ עלה על התנור, באמרו שמאוד קר לו, ונתן לו האיש ה'פעלץ' (המעיל) שלו שיתכסה עמו, ותאמר לו אשתו עוד הפעם: הערל הזה יגנוב ה'פעלץ' ויברח.

ויאמר היהודי: הנה לא אכבה את הנר ואייה נעור כל הלילה. בהשכמת הבוקר, ויקם היהודי לומר תהלים שירות ותשבחות, שאל אותו הקייסר אם הכפר רחוק מווען, וכמה פרסאות יש מווען, ויען האיש ויאמר: דרך ארבע פרסאות היא, ויבקש הקייסר שישכוך לו עגלה לנסוע עמה לווען, ויען האיש ויאמר: אנכי יש לי עגלה קטנה וביכלתי להוליכך לווען. ויאמר: כן אסע עמך, נקבה לי שכרך. ויאמר שרוצה ד' פערציגער, ויאמר הקייסר שיתן לו, באופן שיתן לו ה'פעלץ'. לכסות א"ע על הדרך.

ותאמר אשתו בלשון עברית: הנה האיש הערל יהרוג אותך בדרך, ויקח ה'פעלץ', ולא ישלם לך בעד היי"ש ובעד הקיכלעך (עוגיות) ויברח. ויען האיש ויאמר לאשתו: בל תפחדי, הוא איש כמו שאר אנשים. ויסעו עירה ויען, וכבואם העירה שאל האיש את הקייסר: לאן אתה רוצה שנעמוד בשם. ויען הקייסר ויאמר: אצל חצר המלך. ויען האיש: בוודאי ענוש יענישו אותנו אם אנחנו נעמוד שם, ויאמר הקייסר: אל תירא ובל תחת, אני אתרץ את הכל. ויבואו עד שער המלך, קפץ המלך מהעגלה וינס הביתה כך לבוש עם ה'פעלץ', וכל בני ביתו של הקייסר שמחו מאד עמו.

האיש בעל העגלה עמד בחוץ ויירא מאד, עד כי פקד המלך להכניסו הביתה, ויהי בראותו שמכניסים אותו לבית המלך פחד מאוד. ויאמר המלך, לבל יירא כי לא יעשה לו מאומה, רק ידבר עמו דברים אחדים. ויבוא לפני המלך, וישאל אותו המלך:

מכיר אתה אותי, ויען האיש ויאמר: אנכי לא ראיתך מעודי עד היום הזה. ויאמר המלך: אבל אנכי מכיר אותך היטב, ואני יודע מעמדך, וגם מכלים והמטלטלין שלך, איך ומה הכמות, ויאמר לו הכל.

ויען האיש ויאמר: אין חכם כחכמת המלך, הלא יודע הוא מה בחדרי בית של בן כפר. ויאמר המלך: הלילה הזאת הייתי בבית מלונך והחיית אותי, וסיפר כל הדברים לפני שריו ויועציו איך הנכרים סגרו הדלתות, ואיך ישראל הזה החיה אותו. וישאל אותו המלך: כמה מגיע לך בעד היי"ש וקיכעל, ובעד שכר עגלה, יעשה עמו השבון. גם שאל אותו: מה שאלתך ובקשתך עבור הטובה שעשית לי.

עמד האיש ושתק ולא ענה כלום. שאלו אותו אנשי הבית: רצונך עשרה כסף, שתק. ויאמרו אולי חמישים, מאה, שתק. אולי אלף או מאה אלפים, כסבורים הם שאינו מרוצה. ויאמרו: אולי רצונך גיטער עם שדות וכרמים, ולא ענה להם. ויאמרו לו אם אינך מסכים לקבל המתנות שרצון אדוני המלך ליתן לך, נשלם לך כפי חשבון ולא יותר. ויען האיש ויאמר: כי כל זה איננו שווה לי כנגד הטובה שרצוני שאדוני המלך ימלא לי שאלתי ויעשה את בקשתי, והוא, בדבר היהודי הדר בכפר השני הסמוך לכפר שלי, ושמו ראובן, והוא בא בכל שבוע לכפר שלי לקנות כל הסחורות ועורות ושאר עניינים, יפקד המלך פקודתו למחות בו שלא יבוא עוד מעתה ועד עולם לכפר לקנות. ויהי כאשר שמע המלך את דבריו, אמר עתה אני רואה כי כן ר' שמשון דובר, כי הקנאה והשנאה בין האחים בני ישראל גדול מאד, והודה לדברי ר' שמשון. וקרא את ר' שמשון, ור' שמשון עשה החשבון מהקייסר נגד האיש, והקייסר נתן לו מתנות רבות ויקרות, והאיש הלך לדרכו לשלום.

(סיפורי יעקב)

ביאורי התג

הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מו"צ בק"ק קראלי ומח"ס גם אני אודך

"ודע, כי כמו שבראש השנה רצה הקב"ה להשגיח לדרוש מעשי בני אדם... כן רצה ביום מתן תורתנו, שהוא מורה על חידוש העולם, להשגיח ולדרוש על מעשה העולם ולדונו על פירות האילן, כדאיאתא דבעצרת נידונין על פירות האילן, וכבר ביארנו כי הם הנשמות הפורחות מאילנו של הקב"ה, והעולם נידון ביום זה על התורה שניתנה בו שביטלו עצמם ממנה".

לפי זה, בודאי שראוי לקרוא את פרשת הקללות לפני עצרת דווקא, שהוא יום הדין על הנשמות הפורחות מאילנו של הקב"ה, והדין הוא על התורה וביטולה (הרב פנחס גולדוסר).

תירוץ נוסף: אף אם סוכות ופסח גם הם ראשי שנה, אולם מאחר והתוכחה בפרשת בחוקותי עניינה הוא עמל התורה, ראוי שיתקנו את קריאתה קודם שבועות דווקא (הרב מ. הלפר).

תירוץ נוסף: ה"שפת אמת" (עניני חג השבועות) מבאר: "בכל שנה ושנה מקבל כל אחד מישראל בחג הזה כל מה שעתידי להבין ולחדש בתורה... דהתורה נקראת 'עץ חיים', וכמו שאילן מוציא פירות בכל שנה ושנה, כמו כן התורה מחדשת פירותיה בכל שנה ושנה.

ולכן 'בעצרת נידונין על פירות האילן', דהיינו התחדשות התורה שנקראת 'עץ חיים', ולכן נקרא חג זה 'יום הביכורים'... זה ההתחדשות תלוי כפי הכנת כל אחד, שיכין עצמו לקבל חלק בתורה על כל השנה, ושורש כל השנה הוא יום זה".

לפי דבריו, בודאי שהזמן הראוי לקרוא את פרשת התוכחה הוא קודם שבועות, הן משום רוממותו של היום שהוא ראש השנה לפירות אילן התורה וכמבואר, והן משום שפרשת התוכחה הוא על ביטול עמלה של תורה, ועל כן קודם אותה הכנה והתחדשות, נקראת פרשה זו כדי שתכלה שנה וקללותיה (הרב ס. עזר).

"תניא, רבי שמעון בן אלעזר אומר: עזרא תיקן להן לישראל שיהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת... כדי שתכלה שנה וקללותיה... אטו עצרת ראש השנה היא? אין, עצרת נמי ראש השנה היא, דתנן (ר"ה טז, א): ובעצרת על פירות האילן" (מגילה לא, ב).

ומקשים: הרי גם סוכות ופסח נקראים ראש השנה במשנה שם, ואם כן, מדוע לא נקבעה קריאת הקללות שבתורה קודם להן, כדי שתכלה שנה וקללותיה.

התינוח לגבי סוכות, ניתן לומר שכבר נקראו הקללות קודם ראש השנה הסמוך, אולם עדין היה ראוי להקדים את הקללות קודם הפסח, ובפרט מאחר שבפסח נידונים על התבואה שהוא עיקר מזונו של האדם [ולא פירות האילן] (ודוחק לומר שלא ניתן היה לסדר את הפרשיות באופן שהקללות יהיו קודם הפסח)?

ובספר הנפלא מרפסין איגרי הובא כמה תירוצים: תירוץ: בגמרא (בראש השנה שם) מובאים דברי רבי יהודה בשם רבי עקיבא שאמר: "ומפני מה אמרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת? מפני שעצרת זמן פירות האילן הוא. אמר הקב"ה הביאו לפני שתי הלחם בעצרת, כדי שיתברכו לכם פירות האילן".

ברש"י שם מבואר, שהחייטים שמהם נעשים שתי הלחם, מוגדרים גם הם כפירות האילן. ולפי זה, בפסח דנים על השעורים גפחות חשובים (מאכל בהמה), ובשבועות - על החייטים שהם עיקר מזונו של האדם, ועל כן ראש השנה של שבועות חשוב יותר משל פסח.

זאת ועוד. במהרש"א מוסיף ומבאר, שהבאת שתי הלחם מן החייטים היא לחיי נפש האדם, לעומת מנחת העומר המובאת בפסח מן השעורים שהיא לחיי נפש הבהמה, שהשעורים הם מאכל בהמה, ואילו ניסוך המים שכנגד הדין על המים, הוא לחיי נפש הצומח. זה היה טעם לספירת העומר, שכן כשיצאו בני ישראל ממצרים היו ללא תורה ומצוות כלל - כחמורים, ומשום כך לא היו ראויים אלא למאכל בהמה, עד שקיבלו את התורה שמאז ראויים הם למאכל אדם, שהם החייטים שמביאים דעת. ועל כן מביאים את שתי הלחם, כדי לזכות ולקבל דעת וחכמת התורה.

על פי זה מובן, שפרשת הקללות נקראת קודם שבועות דווקא, שהוא ראש השנה הנוגע והחשוב יותר לאדם לנפשו ולדעתו (הרב מ.ל.).

תירוץ נוסף: בספר "תולעת יעקב" (הובא בשל"ה הקדוש במסכת שבועות) מבאר את סוד ענין חג השבועות. זה לשונו:

מאות כבר נושעו! ומה איתך?
רוצים גם ישועה? יש לכם שמחה, אזכרה וכו'
תרמו! וקחו חלק בהפצת המעיינות של
מרכז "אמונת חיים" קראלי
כתובת לתרומות תגובות ולקבלת הגליון
רח' דב גור 20/23 אשדוד טל. 055-6798152
ובאימייל: 3118494@gmail.com

לזכר עולם יהיה צדיק
הרה"ק אברהם מרדכי ז"ע
בהרה"ק יהודה ארי' לייב ז"ע
נלב"ע שבועות תשח
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
מרת חיה לוסיג ע"ה
בת הר"ר ישראל יהודה ז"ל
נלב"ע שבועות תשעב
ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק
רבינו הגדול
הגה"ק יצחק צבי משה ז"ע
בן רבינו אביגדור מוזס זצ"ל
מקראלי
נלב"ע ד' טבת תשעט
זכותו יגן עלינו ועכ"א
ת. נ. צ. ב. ה.

לז"נ
הרה"ג שמואל צבי שנטג ז"ל
בהרה"ח אלכסנדר ז"ל
נלב"ע ו' סיון שבועות תשע"ג
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
הרבנית פעריל מוזס הי"ד
בת הרה"צ בנימין זאב זצ"ל
נעקדה"ש ו' סיון שבועות תש"ו
ת. נ. צ. ב. ה.